

Mobbing a könyvtárban

Mobbing, ez az angol „to mob” igéből származó szó a 70-es évek végén, a 80-asok elején vált önálló pszichológiai kategóriává, illetve e nembn tudományos vizsgálódások tárgyává. Ezen azt a bárkivel (bárkikkel) megeshető szituációt értjük, amikor a *munkahelyen ellene* (ellenük) *diszkreditáló módon lépnek fel*, hogy erkölcsi kárt okozzanak neki(k), illetve hogy „kigolyózzák” őt (őket) a kollektívából.

Ahol kollektívák dolgoznak, ott mindenütt előfordul a mobbingra való hajlam. Általános megfigyelés, hogy a bürokratikus rendszerekben különösképpen virulens a mobbing, ui. a bürokrácia irtózik a „nehéz emberektől”, azoktól, akik tehetségesek, szorgalmasak, és javítani akarnak munkahelyük állapotain. Ebből következően könnyen a talpnyalóknak, a szolgálékúeknek adnak igazat a kezdeményezőkkel szemben.

A mobbing hatalmas gazdasági és kulturális károkat okoz – mutatták ki különféle vizsgálódások és felmérések. Az egyén számára olyan krízishelyzeteket idéz elő, amelyekből esetenként ugyan kemény küzdelmek árán ki lehet törni, de alig-alig pszichés károsodás nélkül. Nem ritka az öngyilkossággal vivő üldözési folyamat sem.

A mobbing jelensége a könyvtárakban sem ismeretlen. Leginkább akkor fordul elő, ha valamely kollektívába dinamikus elem kerül, aki fel akarja rázni a lagymatagon munkálkodó kollektívát. Sokszor a vezetőváltás idézi elő ezt a jelenséget, mivel a leváltott és alacsonyabb munkakörbe helyezett vezető nem akar belenyugodni a számára

kedvezőtlen döntésbe. Az önállósuló „tanítvány” sem kerüli el mindig, hogy „tanítója” ne vádolja meg őt igaztalanul.

Tekintettel arra, hogy a könyvtári kollektívák szinte teljes mértékben elnőiesedtek, a mobbingnak sajátosan „szárba szöktető” táptalaja alakult ki. Ennek oka a női munkaerő fokozott érzékenysége, illetve az, hogy az adott kereseti viszonyok között a nők tetemes része „muszájból” dolgozik, s a hivatalos elfoglaltságon kívül otthon még az anyaháztartási feladatoknak is eleget kell tennie. Így érthető, hogy a női kollektívák egy része „minimalizálni” kívánja hivatalos teljesítményeit.

Minden mobbing azzal kezdődik, hogy akad egy felbújtó, aki áskálódni kezd. A kezdetben ártalmatlannak látszó szóváltások mindinkább eszkalálódnak, s hatalmas vihar kerekedik ki belőlük. Hogy ez ne következhesse be, a vezetőnek állandóan résen kell lennie, s lehetőleg csírájában elfojtania az ilyennek minősülő kezdeményeket. Ilyenkor egy nyílt, a vice versa szempontokat meghallgató beszélgetés is segíteni szokott. Súlyosabb esetben más munkakörbe helyezéssel lehet véget vetni a további eszkalációnak. Végső esetben az áskálódót el kell tanácsolni a könyvtárból, mivel nincs rá semmi remény, hogy erkölcsi kártevésben való megátalkodottságát el lehet mulasztani.

/ALTUNOVA, G. A.: Mobbing kak etičeskaâ problema. = Bibliotekovedenie, 2. sz. 1998. p. 63–70./

(Futala Tibor)

Az online keresés olyan, mint az aranymosás

Adatbányászat

Az intellektus úgy definiálható, mint az ismeretek és az információk tudatossága, az új ismeretek és információk kezelésének, felhasználásának és megalkotásának képessége, összekötve az érveléssel, tervezéssel, stratégiák kialakításával. A korszerű információkeresési módszerek az eszközök egész tárházát kínálják ahhoz, hogy az online visszakeresett információk értékét növelni lehessen kvantitatív elemzésükkel, és eredetileg ismeretlen, a szakterületi határokat áttörő specialitások felfedésével, amelyek tudományos érdeklődésre tarthatnak számot.

A tudományos ismeretek növekedésükkel együtt egyre inkább specializálódnak, aminek nem kívánt következménye a szakterületek közötti kommunikáció gyengülése. Az egyik kutatási területen

keletkezett információ egy másikon is értékes lehet. A korábban egymástól elszigetelt kiegészítő szakirodalom összehozása új értékeket teremt. Az ilyen problémákon nemcsak a szoftverfejlesztők dolgoznak, hanem az információs szakemberek is; ezt a közös kutatási területet *adatbányászat*nak nevezik. Az intelligens online keresés magasabb rendű célja a különböző szakterületek egymást kiegészítő információinak felfedezése és kibányászása.

Bibliometria, infometria

A bibliometria hagyományosan a dokumentációs anyagok kvantitatív mérésével foglalkozó tudomány. Sajnos, a könyvtári és információs szakemberek többsége az információs tevékenység kevésbé vonzó területének tekinti. Még nem tuda-